

PETROZSÉNY és VIDÉKE

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI és VEGYES TARTALMU HETILAP. — MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL.

A lap előfizetési ára:

Egy negyedévre . . . 2 kor.
Fél évre . . . 4 .

Egészévre . . . 8 kor.
Egyes szám ára . . . 20 fil.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Petrozsény és Vidéke” szerkesztőségéhez; az előfizetések pedig a kiadóhivatalhoz küldendők.
Hirdetések, valamint nyiltéri közlemények mérsékelt áron számíthatnak.

Küzdelem az alkohol ellen.

Századok óta pusztító méreg kiirtására törekszik a nemzetközi alkoholelles kongresszus, mely a múlt héten Budapesten tanácskozott.

Minden jó és igaz ember rokonszenve, lelkesedése kísérte a művelt országok tudós kiküldötteinek, az iszákosság elleni kongresszusnak ezt a nemes, emberbaráti tevékenységét, tanácskozását.

Mi, akik iszonyodva látjuk a méregital testét, lelket ölé hatását, különösen a szegényebb, az alacsonyabb műveltségű néposztály körében; ama legforróbb óhajtást tápláljuk, hogy bár lenne sikere a nép anyagi és erkölcsi jóvoltáért kifejtett humánus küzdelemnek.

Gladstone, a nagy puritán angol mondotta, hogy minden járványnál s minden háborúnál jobban pusztít az alkohol.

Amerika benszülött vadembereit tüzzel-vassal irtották a civilizáció? szent nevében az európai hódítók s végre is a pálinkával sikerült őket kiölni az elfoglalt tartományokból.

Spanyolország a pálinkaivás terjedésével kárhoztva hanyatlott.

Az emberiség haladásával, tökéletesedésével, a jó tulajdonságok mellett az emberi gyarlóságok is jobban kifejlődtek s így az iszákosság is.

Nem szükséges nagy tudósok, világhírű tekintélyek igazságára hivatkozással bizonyítani a pálinka romboló hatását. Figyeljük meg közvetlen környezetünkben az alkohol sorvasztó, pusztító hatását. Az írásnak ama szavai, hogy: „Megbün-

tetem az apák vétkeit a fiukban és az unokákban hetediziglen”, — megvalósulnak az iszákos embereknek, akiknek gyermekei, unokái elcsenevésznek, sorvasztó betegségekben színlődnek és időnek előtte nyomorultul elpusztulnak. Mert a pálinka az emberi szervezetre fölötté ártalmas s mérték-telen élvezete, az iszákosságnak nyomában jár a szellemi képesség rohamos fogyatkozása, az elbutulás, a testi erő elernyedése, a munkaképesség gyors és időelőtti csökkenése, a lustaság, a téhlenség, a mely számos bűnnek szülőanyja.

A testi épség és az emberi élet ellen elkövetett büntettek kilencztized részét részeg emberek követik el s mert a részegség, nem mentség, a börtönök szánandó lakóinak nagy részét az iszákosság juttatja oda.

Nézzük itt a Zsilvölgyben a mi őslakosainkat, ezt a különben erőteljes, szívós fajt, mely kevésbé érvényesül a közjóra. Mit produkál nemzetgazdasági érdekből? Nagyon parányi részét annak, amit veleszületett tulajdonságainál fogva tehetne. Ámde ideje nagyrészt a koresmában tölti s napnap után bepálinkázva tétlenül tesped.

Ha a kényszerűség egyiket-másikat ráutalja, a bányához, vagy faiparvállalathoz, esetleg vasúthoz napszámmra elszegődik, de ha keres párnap alatt 3—4 koronát, az elég neki pálinkára néhány napig s míg a pénzben tart, nem dolgozik.

És, a mi még inkább elszomorító, asszonyok, fiatal lányok, 8—10 éves gyermekek versenyeznek a részegítő ital mértéktelen élvezetében. Ha valóban volna benne legalább élvezet.

Az erkölcsi sülyedésnek fertőgyában tunyálkodnak, kerülve a nemesítő s jólétet biztosító

munkát, az Istenházát és az iskolát s megméte-lyezik az ép szervezetet.

A bűn posványából ki-kell emelni ezt a népet s a családra, a társadalomra, a hazára hasznossá kell tenni.

Ez a célja, humánus törekvése az alkohol elleni akciónak.

Az iszákosság, vagyis az alkoholizmus ellen való küzdelem közös érdeke az emberiségnek.

A múlt heti tanácskozás tehát az emberbaráti érzésnek, munkának, a népek és nemzetek testvériségének, a szép, hasznos, nemes munkában való egyetértő közös törekvésének és küzdelmének az ünnepe is volt.

Senkisémet áltathatja magát azzal, hogy a kongresszuson elhangzott hatalmas díkezők, remekül indokolt propezióknak — legalább egyelőre — gyakorlati eredménye lenne. De igen is lesz nagy erkölcsi sikere. Mert annak tudatára ébreszti és serkenti a társadalmat, hogy a gyilkos ital pusztító hatásának csökkentése, elenyésztetése reá vár.

Az ügyvezető v. és közoktatásügyi miniszter: Lukács György legutóbb bocsájtott ki rendeletet az alkoholizmus ellen, De ugyan ő kijelentette, hogy: „a teljes absztinencia (prohibitív) behozatala — a szeszes italok élvezetének kiküszöbölésével — egyelőre ugyan lehetetlen, mert az államnak magasabb pénzügyi érdekeibe ütközik, de addig is sokat lehet tenni.”

Tehát „egyelőre” a társadalomnak az állam pénzügyi érdeke ellen kell küzdeni.

De kell!

„PETROZSÉNY ÉS VIDÉKE” TÁRGZÁJA.

Rád gondolk.

Rád gondolk, ha a hajnal megfesti a kéklő eget
S a pacsirta énekelve bárány-felhők között lebeg.
Tölem talán hozzád repül a reggeli langy fuvalom
S elesevegi édesen, hogy: „Tiéd első gondolatom”!

Rád gondolk, mikor a nap fejem felett tisztán ragyog,
Akkor is, hogy ha egyedül, vagy hogy ha másokkal vagyok,
S ha a párjáért epedő fülmile dalát halgatom.
Árvaságod jut eszembe s hozzád repül gondolatom.

Rád gondolk, mikor este leáldozik a fénylő nap,
Mitől a hegyek homloka biborszínű koszorút kap.
Rózsaaakad jut eszembe, a mely után úgy szomjazom,
Ekkor is épp úgy, mint máskor, hozzád repül gondolatom.

Rád gondolk, mikor éjjel tündökölnék a csillagok,
Oly soká elnézegetem, hogy énnekem melyik ragyog?
Ha a kiválasztott csillag lefut, arczom eltakarom,
Hütlenség jut eszembe s hozzád repül gondolatom.

Hogyha Te is, mint a csillag, csalfa lennél barna lányka,
Ezt a szívet, a mely úgy is megszakadna fájdalomba,
Kiszakítanám keblemből, mert boldogságomra rontott
És úgy eldobnám magamtól, mint egy értéktelen rongyot.

Bakó Lajos.

Tengerparti séták.

Megvan.

Hazatérőben voltunk a kirándulásról, melyet a Quarnero egyik érdekes szigetére tettünk. A sziget hatalmas, meredek sziklafalai, a melyek messze beárnyékolják a tengert, lassankint elmosódtak a láthatáron s hajónk csaknem zajtalanul siklott tova az esthajnal rózsás fényözlénében. A ringó hullámmezőn káprázatos pompájú tűzvirágokat nyitott ki a leáldozó nap; s a színes drágakövekkel csillogó virulás közé mintha hófehér gyöngyvirágokat öntött volna a hajókerék. Más-kor egészen lebilincsel ez a tűzijáték, de most alig szenteltünk neki egy pár pillanatot. Az egész társaság az őszhaju egészséges, pirosarcu orvostanára figyel, aki a szőnyeges tábort széken hátradölvé, csöndes szívarszó mellett, emlékezetes eseteket mesélt orvosi gyakorlatából. A híres idegyógyító szavait kivált az a fiatal szőke asszony leste, ki a mellvé mellett tilt s a kit csak e kiránduláson ösmertem meg s elbeszélte, hogy magánosan kóborol a nagyvilágban. Egyénisége nagyon lebilincselő volt s mindnyájan gyönyörködünk szépségében, szellemességében és vídamságában. De most az asszonykát is elhagyta, örökké tréfálkozó kedve s mélytűzű, fekete szemét némán szegezte a tanárra.

— Ne gondolják, — kezdte a tudós, — hogy ezt a történetet egyik legnagyobb kollegámnak, Guy de Maupassantnak valamelyik könyvében olvastam — mert kollegámnak nevezem ezt az író, aki épen úgy buvárodott a szenvedő, a beteg emberi lélek mélységeiben, mint mi — s épen oly kevésbé ismerte azok bajaira az

orvosságot, mint ahogy mi nem ismerjük. Ugy tilt velem szembe e történet hőse, mint most önk, megfogtam a kezét, belenéztem a szemébe.

Rendelő óráim vége felé járt s én meglehetősen kimerültem. Sokat boszantottak semmiségeikkel a gazdagok és kétségbeesettek igazi tragédiáikkal a szegények, akiknél többnyire azt tapasztaltam, hogy olyan rendelményt kellene nekik írnom, aminőt József császár, hogy mindenik fazékába legyen egy tyuk s azon kívül kevesebb gond, és kevesebb életküzdelem lenne igazi orvoságuk. . . . Az utolsó látogató, akit szolgám bebo-csájtott, egy középtermű, sötét arcú, javakor-beli úriember volt, akinek dús fekete fürtjei közé sűrűn vegyültek az ezüst szálak. A legnagyobb nyugodtsággal lépett be s foglalt helyet intésemre a karosszékekben. Egy darabig fürkészően nézett rám, mintha ő akarna engem megvizsgálni.

— Balassa Józsefnek hívnak, tanár úr — mutatta be magát. — Magánzó vagyok. Egy nagy kéréssel jöttem önhöz, az ismert elme orvoshoz. Ezt a kérésemet ön bizonyára különösnek fogja találni, de ha megokolom, nem fog rajta csodálkozni. Én önnek betege akarok lenni.

— Jobban mondvá, attól fél, hogy betegem lesz s az elől akarna menekülni? jegyezttem meg mosolyogva.

— Nem, nem — tiltakozott a látogató. — Nem! én önnek betege akarok lenni. Ugy-e bár, hogy meg van lepette? Én meg csak azt ismételhetem, hogy ha pár percnyi türelmet szentel nekem, semmi különös nem fog találni a kívánságomban.

Most már feszült érdeklődéssel tekintettem látogatómra, a kinek nyugodtsága alatt veszedelmes bajt sejtettem.

A tisztviselők érdekében.

Hunyadvármegye törvényhatósági bizottsága által alakított 30-as bizottság, szeptember hó 11-én megtartott ülésén, a tagoknak élénk részvételével és beható eszmecsere után, a következő határozatokat hozta:

1. A tisztviselők anyagi támogatása céljából felhivandókat határozza a vármegye területén működő pénzintézeteket, hogy a terhekre eső állami adókat és illetékeket, — a szükség felmerüléseig saját kezelésük alatt tartva, — folyó számlán nyilvántartatik ugyan, de a 30-as bizottság rendelkezésére; továbbá fogadják el ugyan ezen célra, minden egyes adózó polgártól az önként történő befizetéseket, mindig a befizetőnek is tudtukra adandó azon figyelemztetéssel és feltétellel, hogy ezen összeg folyó számlán nyilvántartatik ugyan, de a 30-as bizottság rendelkezésére bocsátatik, s végül nyilatkoznak a pénzintézetek az iránt, hogy mekkora összeg erejéig hajlandók folyó számlái hitelt nyújtani, első sorban a felvett összeg erejéig, a belőle részesülő tisztviselőt is terhelő szavatosság ellenében.

2. Felszólítja a 30-as bizottság a vármegye lakosait és vállalatit, hogy esedékes állami adó és illeték tartozásainak megfelelő összeget, a tisztviselők anyagi támogatására leendő felhasználás céljából fizessenek be azon pénzintézetek valamelyikébe, mely ennek elfogadására és kezelésére ajánlkozik, annál is inkább, mert ezen összegeknek megtérítése, az augusztus hó 24-én megtartott törvényhatósági közgyűlés határozatának azon részében, mely a teljes anyagi felelősséget kimondja, különösen is benfoglaltatik s azt a megyei 30-as bizottság is köteleességének ismeri.

3. Végül a bizottság határozatilag kimondja, hogy fokozott szigorral fog örködni a felett, hogy különösen a külszolgálatban alkalmazott tisztviselők, a vármegye törvényhatóságának rendeleteit pontosan és feltétlenül betartsák, illetve a törvényhozásilag meg nem ajánlott adókat, még az önként jelentkezésként se szedjék be és az újonczok előállításában közre ne működjenek. Az ellenőrzés hathatós gyakorlása szempontjából pedig, nem csak megadja a jogot, de fel is kéri a bizottság minden egyes tagját, hogy a külszolgálati tisztviselők hivatalos helyiségeiben megjelenve a felfektetett könyveket és nyilvántartásokat betekintsék és amennyiben azt tapasztalnak, hogy a kiadott rendeletek szigorúan betartva nincsenek, a megtorló eljárás megindítása végett, azonnal jelentést tegyenek.

Jegyzői fizetések.

Hunyadvármegye alispánjának megbízásából a jegyzői fizetések kiszolgáltatására vonatkozólag a jegyzői kar f. hó 11-én tartott értekezletén Popovics Dénes egyesületi elnök által szerkesztett következő szabályrendelettervezetet fogadta el:

1. §. A községi és körjegyzők valamint a segédjegyzők illetményeinek szabályozásáról szóló 1904. évi XI. t. cz. végrehajtási utasításának kibocsátása tárgyában 77500 VI. — 904. B. M. szám alatt kiadott körrendelet intézkedéséhez képest azon czélból, hogy a vármegye területén alkalmazott községi és körjegyzők valamint a segédjegyzők — úgy az állam részéről nyújtott, valamint a községektől élvezett — összes pénzbeli javadalmazása az állam pénztár által havi részletekben szolgáltatásuk ki: „Jegyzői fizetési alap” létesítésével.

2. §. A „Jegyzői fizetési alap” létesítésére szolgál:

a) az állam által fizeteskiegészítésre nyújtandó államsegély, kor- és személyi pótlék összegek.

b) az egyes községek által, a községi és körjegyzőknek, valamint segédjegyzőknek szervezeti szabályrendeletileg megállapított törzsfizetés és összes pénzbeli járandóságok.

c) a községi kör- és segédjegyzők nyugdíj alapjából 5%-os kamattal a szükséghez képest igénybe veendő kölcsönösszeg.

3. §. A községek, a községi kör- és segédjegyzők részére szervezeti szabályrendeletileg megállapított összes pénzbeli járandóságokat kötelesek évnegyedenként előlegesen a dévai m. kir. állampénztárba beszolgáltatni.

Az évi járandóságok befizetésére nézve indokolt esetekben a járási főszolgabíró véleménye alapján a vármegye alispánja november 15-én tul nem terjedő időhaladékok engedélyezhet, mely esetben az 5%-os kamattal az esedékesség napjától felszámítható.

4. §. A községi kör- és segédjegyzők fizetéseit és mellékjárandóságait előleges havi, illetve negyedévi részletekben szabályszerűen bélyegzett nyugtáikra a reájuk nézve illetékes m. kir. állampénztárnál kiutaltványozott illetményeknek a dévai m. kir. állampénztárnál kezelt „Jegyzői fizetési alap” terhére való elszámolása a forgalmi napló útján eszközölendő. 121.000—902. B. M. sz. pénztári utasítás 17. §.)

5. §. Azon községi kör- és segédjegyzők, kiknek a községtől járó pénzbeli illetmények egészben, vagy részben az illető község által az év végeig a m. kir. állampénztárba befizetve nem lettek, a következő évben fizetés — és járandóságuk kiutalására, illetve kifizetésére a hátralékos összeg erejéig igényt nem tarthatnak. Ezen hátralékok a dévai m. kir. állampénztár által az év végén — tájékoztató végett — a vidéki (külső) állampénztáraknak és a járási főszolgabíráknak kimutatandók.

6. §. A járási főszolgabírák mindazon községektől a melyek ebbeli járulékaikat legkésőbb november 15-ig befizetni elmulasztották — saját közegei által hajtják be.

7. §. A községi kör- és segédjegyzőket terhelő évi nyugdíj járulékok havonként egyenlő részletekben az állampénztár által levonandók.

ha érdekes fordulat nem áll be az életben. Véletlenül esinos örökséghez jutottam a miből gondatlanul sőt fényesen megélhettem. A sors tehát azt akarja, gondoltam magamban, hogy jómódú filiszter legyek. Nevetem gondoltam nyomorra, amiben valaha éltem; kinevettem álmaimat a dicsőségről, — nevettem, hogy csak úgy csorgatt a könnyem belé. S hogy teljes legyen a nyárs polgári boldogságom, még megis házasodtam. De nem jól mondom, hogy nyárs polgári boldogság volt, a mit házasságommal elértem. Mert én rajongásig szerettem azt a lányt akit nőtül vettem. Benne láttam a tisztaságot, a tökéletességet, az igazi, ideális életet, amiért az embernek érdemes élni. Azaz idő volt a legfényesebb, legképrázatosabb álom, a mit az ő oldalán eltöltöttem. Ön körülbelől sejti, hogy annak a kába álomnak volt a legkeserűbb csalódás a vége.

Most már egy kis izgatottságot vettem észre vendégemem. Ujjaival idegesen dobolt a karosszék támláján. De azért megőrizte hidegvérét, noha látszott, hogy az nehéz küzdelmébe kerül.

Iparkodott úgy elbeszélni a történetét, mintha egy rá nézve teljesen közömbös emberét beszélné el:

— Mikor arra a szürnyű fölfedezésre jutottam, hogy feleségem előtt nem szent az a kötelesség, amivel férjének tartozik; de nem szent az a kötelesség sem, amivel az anya tartozik gyermekének — nem volt egy pillanatnyi maradásom sem otthonomban, melyet oly féltő gondnal gondnal őriztem, de a melynek levegője most már meg volt számomra mérgezve. Sőt nem volt maradásom ebben az országban sem. Idegen földet kóboroltam, mintha szegényem, boldogtalanságom elől bujdosnám. Kitéptem volna szívemből a hitszegő asz-

KÜLÖNFÉLÉK.

— Személyi hír. Bölönyi Domokos Béla pénzügyi felügyelő Aradról f. hó 13. és 14-én Petrozsényben időzött s megvizsgálta az itteni pénzügyi biztosság és pénzügyi szakasz ügykezelését.

— Kinevezés. Hunyadvármegye államépítészeti hivatal főnökét, Lukács József m. kir. főmérnököt közúti felügyelővé nevezte ki a miniszter. A kereskedelmiügyi miniszter a közúti kerületi királyi felügyelői intézményt újjászervezte s a felügyelőket a középpontból kihelyezte. Ez alkalmából a miniszter a közúti kerületi felügyelők szolgálatára és hatáskörére vonatkozólag új utasítást adott ki, s abban a középpont lehető tehermentesítése s az ügyek elintézésének gyorsítása érdekében a felügyelők hatáskörét lényegesen kiterjesztette. Az egész országot 12 kerületre osztotta. A 11-ik kerület felügyelőjévé Szeged székhellyel Lukács József főmérnököt nevezte ki, kinek hatáskörébe fognak tartozni Csongrád, Baranya, Bácsbodrog, Torontál és Békés vármegyék, valamint Szeged, Hódmezővásárhely, Pécs, Baja, Szabadka, Ujvidék, Zombor és Pancsova törvényhatósági joggal felruházott városok. A Zsilvölgyi községei néhány hónap előtt Petrozsényben ünnepélyt rendeztek Lukács József államépítészeti hivatalfőnök tiszteltére, méltatva azokat az érdemeit, melyeket utálózatunk kiépítése, jókarban tartása, műtárgyak létesítése által szerzett évek hosszú során át, mint a vármegye építés ügyeinek műszaki vezetője.

— Kinevezés. Hunyadvármegye főispánja Buday János petrozsényi róm. kath. plébánost az itteni állami elemi iskolához gondnoksági rendes taggá kinevezte.

— Tanfelügyelői látogatás. Réthy Lajos kir. tanácsos, Hunyadvármegye kir. tanfelügyelője f. hó 15-én a petrozsényi népiskolát meglátogatta s a népiskolai oktatás körébe vágó ügyekben intézkedett.

Régészeti kutatás. Téglás Gábor nyug. tanterületi főigazgató, a magyar tud. akadémia tagja f. hó 14-én Petrozsénybe érkezett s megkezdte vidékünkön a római korra vonatkozó régészeti s történelmi kutatásait. A tudós archológus eddig is igen becses régiséget fedezett fel Zsigoru hegyen, ahol római sáncokat és vármokokat talált Kohn Rezső kalauzálása mellett, a ki több kitűnő fényképet készített a vármokokról és sáncokról. Római és török uralom idejéből sok értékes ismeretlen régiség van ezen a vidéken s Téglás Gábor ezek felkutatásán fáradozik, hogy azokat a történelem-tudomány érdekében értékesítse.

— Új tanárok. A petrozsényi államilag segélyezett községi gimnázium 5-ik osztályának megnyitása a tanárok létszámának szaporítását szükségessé tén, a gimn. felügyelő bizottsága által két tanári állásra pályázat lett hirdetve s megválasztották: Reiter Aladár id. rendes tanárrá s Czirbesz Dezső h. tanárrá.

— Hallgasson rám, uram. Fiatal koromban szobrász voltam. Tele nagytrató álmodokkal. Vésővel a kezemben, akartam meghódítani a világot. Azt hittem, hogy ahhoz nem kell egyéb, csak az istenadta tehetség. Bennem pedig meg volt tehetségem az a biztos tudata, ami minden igazi találatnak lelkét eltölti. De, ha ez az öntudat hazudott is volna, nem hazudott volna az én jó barátom, egy elzúllott vén lángész, akit tömörked keserű tapasztalat vitt arra, hogy immáron ne az alkotásokban, hanem a mámorban lelje gyönyörűségét. Az öreg folyton zsimbelt rám, folyton hibát lelt a munkámban s mikor egyszer csüggedten tettem le a vésőt, rám kiáltott:

„Számár! Hiszen ha nem tartanálak művészeknek, akkor nem szidnának, hanem dicsérnélek. De hiába vagy akár Michel Angelo is, csak oda jutsz a tehetséggel, ahová én. A lejtőre. Mert manapság Canovának is tudni kell előszobázní, hizelegni, pártfogást szerezni. Én nem tudtam. Tese tudsz, következőleg az lesz a végzeted, a mi az enyém.” Nem akartam hinni épés kifakadásainak. De aztán siralmasan kellett meggyőződnöm arról, hogy igazat beszélt. S mikor egy pályázaton világos, galázatos mellőzés ért; rajtam is erőt vett az elkeseredés. A kétségbeesés vaddühével rohantam neki a szobornak, mivel a hallhatatlanság Pantheonjába akartam jutni. Egy pár kalapácsütés — s darabokban hevert előttem a műremek. S én sohajva néztem a romokra; művészi becsűgyám, fényes álmaim romjaira.

Látogatóm itt egy kis szünetet tartott. Nem látszott rajta nagyobb megindulás, amikor élete ez emléket föllevenítette. Csakhamar folytatta:

— Ki tudja, talán már akkor elindultam volna mesterem útjára a züllés, a vidám elpusztulás útjára,

szonynak még az emléket — de volt valaki akin egész lelkemmel csüngtem. A kis leányom. Őt a törvény az anyjának ítélte oda. Az ő emléke haza vonzott. Mi lett vele? Hiszen azóta már gyönyörű hajadonná serdülhetett.

S mikor hazatértem, akkor tudtam meg a borzalmas dolgot, kinek a kezében maradt a gyermekem! Az az asszony feslett, ledér életet folytatott. Valóságos bűnbarlang volt a háza. S ebben a házban élt az én kis leányom, az én édes kicsi lányom!

A férfi most már nem túrtörtethette magát. Fölakart ugrani a székről. Megragadtam a két kezét és csöndesítettem:

— Csillapodjék, uram, csillapodjék!

— Igaza van. Mire való az izgalom? Hiszen a mi elmúlt, már elmúlt. Mindörökké elmúlt. Hadd folytassam hát tovább. Én ki akartam menteni az én virágomat ebből a mocsárból. Oda akartam rohanni, hogy ha kell, erőszakkal is elragadjam attól az anyától a lányt. Akkor valaki megelőzött, aki tőle jött én hozzám. Egy orvos volt, aki ezzel nyitott be az én ajtómon:

— Leánya súlyos beteg, uram. Hallotta, hogy ön haza érkezett külföldi utazásából. Látni akarja önt. Siessen hozzá.

Mint az alvajáró, követtem az orvost, aki elvezetett abba a házba. Nem láttam semmit, senkit, csak a kis lányomat láttam, halott halványan, amint borzalmas kinok közt vonaglott a fehér ágyon. Csak a hangját hallottam, mikor a fejemet átkulcsolva, sirva sugta a fülemből: Apuskám! Együtt volt számomra ebben a hangban a pokol minden gyötrelme s a menyország minden üdvössége.

(Vége következik.)

— **Iskoláink.** A beiratkozások határideje lejárt. Javában foly a tanítás a petrozsényi iskolákban. A beiratások eredményét a következőkben ismertetjük:

a **gimnáziumba** beiratkozott s rendes tanulónak felvételt 192 tanuló, és pedig az I. osztályba 56; a II-ikba 54; a III-ikba 24; a IV-ikbe 28 és az V-ikbe 30 ifju. Ezek a számadatok eléggé bizonyítják, hogy ezen középiskola kulturális szempontból mily fontos misztiót teljesít s államérdekből itt mennyire szükséges. Egy megmagyarázhatatlan tény azonban általános feltűnést kelt, t. i.: hogy a gymnasium I. osztályába összesen 7 petrozsényi tanuló iratkozott be;

az **állami népiskola** I. osztályába 152, a II-ikba 154, a III-ikba 104, a IV-ikbe 115 és az V—VI-ikba 52, összesen 577 gyermek lett önkéntes jelentkezés folytán beírva. A párhuzamos I. osztályt tanítják: Jancsóné Kapeza Anna és Kapeza Margit, a párhuzamos II. osztályt Vigh Nándor és Pfeiffer Ilka, a III. osztályt Babics Jozefa, a III. és IV. vegyes osztályt Jezernitzky Elemér, a IV. osztályt Koffronné Schnegon Ilka és az V—VI. osztályt Kovács József rendes tanítók, illetőleg tanítónők. Ha az önként nem jelentkezett tanulók iskoláztatására nézve a kényszerítő rendszabályok legközelebb alkalmaztatnak, a fent kitüntetett létszám tetemesen növekedni fog.

a **bányásziskolába** felvételre jelentkezett 84 növendék. A felvételi vizsgák f. hó 19 és 20-án lesznek s azután azonnal megnyílik a szakiskola előkészítő tanfolyama;

a **bányatársulati elemi iskolába** 80 tanuló iratkozott be;

a **szent Ferenczrendi nővérek** zárdaiskolájának 1—4 osztályába 162 s a polgári leányiskola most megnyílt első osztályába 56 leány iratott be.

— **Pályázatok.** Az ó-bettyei, russi, alsószilvási demsui, klopotivai és malomvízi segédjegyzői állásokra folyó hó végéig nyújthatók be a pályázati kérvények a hátszegi járás főszolgabírájához. Ugyanezen idő alatt a puji járásban 28 községgel szervezett s 1800 koronával javadalmazott járás-orvosi állásra az ottani főszolgabíróhoz nyújtandó be a pályázat. Amennyiben illetékes helyről vett értesülésünk szerint Petrozsényben legközelebb **határszéli rendőrkapitányság** lesz szervezve, közöljük, hogy a belügyminiszterium a következő állásokra hirdetett pályázatot: „4. határszéli rendőrkapitány 4800 korona fizetéssel, — 7 határszéli rendőrkapitány 3600 korona fizetéssel és megfelelő szabályszerű lakpénzzel és 600 korona utiátalánnyal; 18 határszéli rendőrfogalmazó 2600 korona fizetéssel, a székhely szerint járó lakpénzzel és 400 korona utiátalánnyal; 9 határszéli rendőrszolgafogalmazó 2000 kor. fizetéssel, a székhely szerinti lakpénzzel és 300 korona utiátalánnyal; 10 határszéli rendőrfogalmazó-gyakornok 1000 korona segélydíjjal; 21 hivatali segédtsz 1400 korona fizetéssel, a székhely szerinti lakpénzzel; 19 határszéli rendőrfelügyelő 2000 korona fizetéssel, a székhely szerinti lakpénzzel, 300 korona utazási és 300 korona ruhaátalánnyal; 50 határszéli rendőrbiztos 1400 korona fizetéssel, a székhely szerinti lakpénzzel és 300 korona utiátalánnyal; végül: 26 hivatalszolga 600 korona fizetéssel, a lakhely szerint járó lakpénzzel és 120 korona ruhaátalánnyal. A kapitányoktól, fogalmazóktól és gyakornokoktól az 1883. I. t.-c. 1. §-ában foglalt feltételek és a 3. §-ban körülírt képzettség kívánatik meg. A rendőrfelügyelőknek főgimnáziumi vagy főreáliskolai tanulmányok bevégzését igazoló érettségi bizonyítvánnyal, kereskedelmi iskola, vagy megfelelő katonai tanfolyam bevégzését igazoló bizonyítvánnyal kell birniok. A hivatali segédtszektől négy gimnasialis vagy reáltanodai vagy polgári iskolai négy osztálynak szabályszerű bevégzése kívánatik meg. Rendőrbiztosnak az alkalmaztatik, aki legalább négy gimnasialis vagy reáltanodai, vagy polgári iskolai négy osztályt sikerrel bevégzett. Olyanok, kik utóbbi képzettséggel nem is bírnak, de már hasonló minőségben megelégedésre szolgálatban vannak, szintén pályázhatnak. A segédtszti és szolgai állások betöltésénél igazolványos altisztek, közszolgálatban nem álló pályázók előtt előnyben részesülnek. A pályázatok szeptember 25-ig nyújtandók be a belügyminiszteriumhoz.

— **Cirkus Petrozsényben.** Fokozott várakozással fogadta Petrozsény közönsége Picardi társulatát. A csütörtöki és pénteki bemutat előadások után konstátálhatjuk, hogy nem csalódtunk. Hátszegről jött hozzánk a cirkus s szerepléséről ottani lapársunk ezeket írja: „Ritka élvezetben van részünk a jelenleg városunkban működő cirkusban. Bátran állíthatjuk, hogy egy oly ma-

gas fokon álló cirkus eddig Hátszegre még nem vetődött. A helyiség nagy, tág és kényelmes és még a leghűvösebb estéken is kellemes tartzkodást biztosít. A villágítás fényes és saját gázometerrel történik. A zenekar kitűnő és nagyon változatos darabokat játszik. A nyújtott látványok mind a kellemtelenség színvonalán állanak. Pompás idomított lovak, melyeken művészi produkciókat mutatnak be. Egy dressirozott kutya esténként csodálatra ragadja a közönséget. A drót kötélén lejtett tánczok bámulatos gráciával és biztonsággal imponálnak. A mit a Picardi család tornászás és ikariai játékok tekintetében produkál, valóban bámulatra méltó. A „dummer Augustus“ pompás ötleteivel és élezeivel jó kedvet gerjeszt és kacagásra buzdítja még a legelkeseredettebb hypochondert is. Végül még említsük meg az esténkénti díj-birkózásokat is, melyek minket az egykori gladiatori harcokra emlékeztetnek. Minden egyes produktó oly pontossággal és tökéletességgel van előadva, a minőt még Hátszegen eddig látni még nem volt alkalmunk. Azért nagyon is ajánlhatjuk várásunk és környékünk közönségének a Circus Picardi előadásainak szorgalmas látogatását. Ott mindenki bizonyára megtalálja a várt szórakozást és gyönyört.” Ezt a bírálatot egész terjedelmében osztjuk. A bemutató két előadást Petrozsényben szép számu s intelligens közönség nézte. A díjbirkózás sorozatát pénteken Scharles Brandeis bécsi könnyűsúlybirkózó s Max Paul Schibilsky orosz-lengyel bajnok-birkózó kezdték meg, szépen küzdve 4 és fél percig, amidőn a mérkőzés a bécsi birkózó legyőzöttségével véget ért. A műsor esténként változik s igen érdekes. Ma, vasárnap délután 4 órakor és este 8-kor lesz előadás. Este Wamp György budapesti mesterbirkózó és Scharles Brandeis mérkőznek.

— **Veszedelemes kutyák.** Ezuttal nem a Petrozsény utcáin éjjel-nappal garázdálkodó ebekről van szó. Ezek korlátlanul üzhetik a legmesszebb menő szabagosságot. A külterületi kuvaszok ellen hangzik a panasz a vadászok és turisták részéről. A nyájörző ebek ott a havasokon annyira elszaporodtak s olyan veszedelmek, hogy nemesak a vadállományt pusztítják ki, de a testi épséget, sőt emberi életet is veszélyeztetik. Egy-egy havási kunyhótól, vagy nyáj mellől egész ebalka rohán meg az arra járókat. A vadászok ninesenek annyira veszélyeztetve, mert módjukban van a dühös állatokat lelőni, habár ekkor meg az ebtartók tulajdonosaival gyűlik meg a bajuk, de a kirándulókat csaknem széttepi, vagy a lóról lehúzzák. És a esobánczok kedvtelével gyönyörködnek a megtámadottak kétségbeesett védekezésében. Esztük ágában sincs, hogy azokat ártatlanokká tennék. A kutyák élelmezéséről sem kell gondoskodniok. Süldő nyul, kis zerge, apró szárnyasvad elég táplálékot nyújt nekik. A törvényben elért koloncól, az engedélyezett számu ebek tartásáról nem is akarnak tudni. Nem esoda tehát, ha a vadászat kedvelők napokon át vadat nem is látnak, vagy hogy a kirándulásra mindkevesebben vállalkoznak. Több oldalról beküldött panasz folytán felhívjuk a jelzett veszedelmes állapotra az illetékes hatóság figyelmét.

— **Egy 6 tagból álló család.** Lehetetlenség minden embernek az izlését eltalálni, mert ahány ember, annyi izlés. „Tolnai Világ Lapja“ nagyszerűen oldotta meg ezen kérdést. Ezen lapnak, mely hetenként 60, sőt 70 oldal terjedelemben jelenik meg, a főlapon kívül 5 melléklapja van. A 8—10 éves gyermeknek közül minden két hétben 16 oldalra terjedő gyermeklapot, melynek címe „Gyermekek Világ“. A serdülőbb ifjúság számára ugyan ilyen terjedelmű, s rendkívül érdekes tartalmu lapot ad kéthetenként „Aranyifjúság“ cím alatt a háziasszony részére ott van háromféle melléklet, az egyik „A nő mint házi orvos“, melyet az országos nevű orvos dr. Bród Miksa ír, ott van továbbá „A házi kincstár“ mely a legújabb divatot közli és Sárossy Belle nevű írónő szerkesztésében jelenik meg, ott van végül, ami a háziasszonyra nézve óriási szükségletet képez, a főzés, sütés és kertészetre vonatkozó rendkívül érdekes és fontos közlemények. A házikisasszony a magyar irodalom legnevesebb embereivel találkozik novellák és egyéb irodalmi termékek alakjában. A családfő részére ott vannak a kitűnő külföldi és belföldi események képekben bemutatva, s rendkívül érdekesen megírva. Még töméntelen apróságot találunk „Tolnai Világ Lapjában“, melyet itt helyszüké miatt nem sorolhatunk fel. Ha nem ismeri ezen lapot melegen ajánljuk, hogy haosszon egy mutatónyászatot, melyet ingyen és bérmentve küld a „Magyar Kereskedelmi Közlöny“ Budapest, VII., Károlykört 9.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS.

Mindenki olvassa „A POLGÁR“ politikai napilapot! Főszerkesztő: dr. Vázsonyi Vilmos országgyűlési képviselő, ki publicisztikai működését kizárólag e lapnak szenteli.

„A POLGÁR“ megjelenik minden nap reggel, vasárnap és ünnepnap után is, rendkívül bő és gazdag tartalommal.

„A POLGÁR“ programja a demokrácia, a radikális szabadelvűség, a szociális igazság. Hangja szabad és nyílt.

„A POLGÁR“ a legolcsóbb, igazi radikális, szókimondó, irodalmi színvonalon álló, tartalmas ujság. Főszerkesztője dr. Vázsonyi Vilmos köré a publicisztika és a szépiradalom jeles sorakoznak. Cikkeit, tárcáit Vázsonyi Vilmoson kívül ifj. Abányi Kornél, Benedek János orsz. képvis., Bródi Sándor, Csörgő Hugó (felelős szerkesztő), Kadosa Marcel, Krúdy Gyula, Lux Terka, Nagy Endre, Palotai Hugó, Szász Zoltán, Thury Zoltán stb. stb. írják. A tárcarovatban egyébként hazai íróink legjobb elbeszélései mellett nap-nap után egy-egy kitűnő külföldi novellát talál az olvasó.

„A POLGÁR“ tartalma élénk és tarka. Hírei és tudósításai megbízhatók és kimerítők. A nap teljes krónikáján kívül szórakoztató, derűs olvasmányt is bőven ad az ujság, humoros cikkei szatirizálják a nap eseményeit és derűs élvezetűl szolgálnak az olvasónak.

„A POLGÁR“ „szociális ügyek“ címen külön gazdag rovatot nyitott a dolgozó kispolgárok ezreinek. E rovatban a kispolgárok szakérdekei minden istápolásra találnak és szociális fejlődésük érdekében e rovat küzd a toll agitációjával.

„A POLGÁR“ fölöslegessé teszi minden más lap olvasását, mert benne minden meg van, a mi eseményt a nap krónikája fölvet és minden megvan, a mi az olvasó lelki épülésére és szellemi szórakozására szolgál.

Ily gazdag, ily élénk, ily tarka és kimerítő tartalma mellett is „A Polgár“ negyedévre csak 4 korona. Kapható mindenütt, az után is és az összes ujságelárusító helyeken. Egyes példány 2 kr., (4 fill.)

„A POLGÁR“ külön meglepő kedveskedéssel is szolgál az idén előfizetőinek, a mennyiben karácsonyra gyönyörű kiállítás „Naptár a l“ ajándékozza meg őket.

„A POLGÁR NAPTÁRA“ 250—300 oldalon, művészi kiállításban, számos művészi képpel, legjobb íróink elbeszéléseivel, költeményeivel és karcolataival fog megjelenni. Benne lesz az év története is képen és írásban, azonkívül számos hasznos, oktató orvosi, jogi, stb. tanácsadó cikk, úgy, hogy e naptár szinte nélkülözhetetlen szükséglet fog betölteni a polgári családokban.

„A POLGÁR NAPTÁRA“ megkapja A „polgár“ minden előfizetője.

„A POLGÁR“ előfizetési árai, melyek ellenében a lapot a házhoz szállítják:

Egész évre . . . 16 K — Negyedévre . . . 4 K — f.
Felévre . . . 8 „ — Egy hónapra . . . 1 „, 40 f.
Kiadóhivatal: Budapest, VII. ker. Eötvös-utca 37 sz.
1905. november 1-től pedig VI., Nagymező utca 12 sz.

Felelős szerkesztő: Zádory Károly.
Kiadótulajdonos: Figuli Antal.

Meghívó.

A Zsily-Macsesd-parosenyi közbirtokosság 1905 évi október hó 1-én d. e. 11 és 1/2 órakor közgyűlést tart, melyre a közbirtokosság tagjait tisztelettel meghívja.

Zs.-M.-Paroseny, 1905. szeptember hó 12-én

T á r g y:

Földmivelésügyi miniszter ur ¹¹²³¹⁶/_{1A-4} 1904 számú rendeletének tárgyalása a „Valea Ursasza“ nevű erdő kihasználására vonatkozóan állítólag kötött szerződés tárgyában.

A Zsily-macsesd-parosenyi közbirtokosság
Todorán György,
elnök.

Egy magános ur polgári háztartásához éteesebb házezetőnöt keres, szerény feltételek mellett. Bővebbet a
KIADÓHIVATAL.

ELADÓ.

Több üzleti petroleum lámpa és egy teljesen új „Rádium” szeszlámpa acetylen világítás bevezetése miatt jutányos áron eladó.

Megtekinthetők e lap

❖ Kiadóhivatalában.

Mühle — „Őszi árjegyzéke”,

mely mindazt tartalmazza, mire a kisbirtkosnak, úgy a kertésznek is őszi szüksége van mint: *magvak*, — *virághagymák*, — *szobák-bani virítók*, — *pálmák*, — *japán Chrysanthemumok*, — *rózsák*, — *rózsaojtógalyak*, — *gyümölcs- és díszfák* — *boggyók*, kiváltképen *szamócsák* stb. és kívánatra **ingyen** megküldetik.

Minden egyes megrendeléshez a legújabb kertészeti kézikönyv „**Mühle-Őszi természetmennyek**”, mely mindazon tudnivalókat tartalmazza, minek az őszi folyamán meg kellene történnie; hogy téli és tavaszi virágokat miként kell nevelni. — növényeket, rózsafákat stb. őszi előnnyel, hogy lehet ültetni stb. — Vásárlóim kik a tavaszi új kertészeti kézi könyvet „**Mühle tanácsadója a kertmivelésben**” még nem kapták volna meg, ezek őszi megrendeléseik alkalmával ezt kérni méltóztatassanak. E kiadványom sem lesz külön elárusítva, csakis b. vevőim kapják meg ezt.

Mühle Vilmos,

2—3 cs. és kir. udvari szállító

Temesvár.

Üzlethelyiség kiadó.

A volt Mannheim-féle férfi-szabó üzlethelyiség f. évi október hó 1-től kiadó.

GROSS HERMANN
kereskedő. — Petrozsény.

MEGHIVÓ.

A DÉVAI KERÜLETI BETEGSEGÉLYZŐ PÉNZTÁR
rendes évi közgyűlését

1905. évi szeptember hó 25-én, határozatkép-tenség esetén pedig 1905. október hó 1-én d. e. 9 órakor tartja meg Déva városháza kistermében, melyre a megválasztott közgyűlési tag urak ezen-nel meghivatnak.

A közgyűlés tárgyai:

1. Az igazgatóság évi jelentése és a jegyzőkönyv hitelesítésére két közgyűlési tag kiküldése.
2. Zárómadás előterjesztése.
3. A felügyelő bizottság jelentése és a felmentvény megadása iránti határozat.
4. Indítványok, melyek a közgyűlést megelőzőleg legalább nyolcz nappal írásban beadandók.
5. Az alapszabályok 22. §-a szerint az eltávoztak, vagy másképp megszűnt igazgatósági tagok helyébe új tagok megválasztása.
6. A felügyelő bizottság választása az alapszabályok 25. §-a értelmében.

Déva, 1905. évi szeptember hó 4-én.

Az igazgatóság.

Papir-, rajz- és írószerraktár.

Van szerencsém Petrozsény és vidéke n. é. közönségének tisztelettel tudomására adni, hogy 1893. év óta fennálló **papirkereskedésemet** ezen szakba vágó cikkekkel dusan felszereltem s a legfokozottabb igényeket pontosan s a legjutányosabban kielégitem. **Tanszerek, rajz- és íróeszközök** nagy választékban állnak rendelkezésre s ezeket is legolcsóbban árusítom el. A legegyszerűbbtől a legfinomabbig: **irodapapírok, levélpapírok, névjegyek, eljegyzési kártyák** stb. kereskedésemben jutányos áron kaphatók.

KÖNYVNYOMDA.

Midőn a kultura tért hódított a Zsilvölgyben, Petrozsényben **nyomdát** állítottam, majd hirlapot indítottam, hogy a sajtó erejével szolgáljam a hazafias törekvést. A kezdet nehézségeivel küzdve anyagi áldozatok meghozatalával tartottam fenn s oda fejlesztettem a nyomdát, hogy a legmeszebb menő igényeket a legjutányosabban kielégíteni képes vagyok; miért is a n. é. közönség szíves támogatását kérem.

KÖNYVKÖTÉSZET.

A művelt közönség folyton fokozódó igényeinek kielégítését szem előtt tartva **könyvkötészetet** rendeztem be s ebbe a szakmába vágó munkálatok teljesítését megelégedésre s a legjutányosabban elvállalom.

Tisztelettel:
FIGULI ANTAL.

A Pesti Napló új karácsonyi ajándéka

Modern Magyar Festőművészek

a czíme új kiadványunknak, melyet 1905. évi karácsonyi ajándéknak szántunk t. előfizetőinknek.

Ez új ajándékművünk, noha folytatása és kiegészítő része lesz a „**Magyar Festőművészet Albumá**”-nak, mégis mint teljesen önálló mű gyönyörű foglalata lesz a modern magyar festőművészet remekeinek.

Eddigi karácsonyi ajándékaink is a **magyar irodalmat és magyar művészetet** szolgálták, nagyszabású és nagyértékű diszművek **százegernyi példányaival** terjesztve el a magyar **költészet és festőművészet** nagyjainak alkotásait. A remekművek e diszes sorozatát folytatja most a „Pesti Napló” új és minden eddigi ajándékát tulszárnyaló diszművel: a **Modern Magyar Festőművészek**-kel.

Ötven nagyszabású festményt szemeltünk ki a modern magyar festők alkotásaiból, nagyrészt mesteri kivitelű műlapokon és **gyönyörű, több színnyomású képekben**.

Ezenkívül be fogjuk mutatni e műben **jelesebb festőink** vonzóan megírt **életrajzát**. A szöveget, a mely a modern magyar festőművészet történelmét fogja tárgyalni, elsőrendű esztétikusaink könnyed előadásában, színes képek és rajzok fogják tarkítani. Albumunk külső formájában is követni fogja eddigi törekvéseinket és a magyar **könyvkötőiparművészet** újabb alkotása lesz.

Ezt az új, páratlan diszú ajándékunkat megkapja karácsonyra állandó előfizetőinkön kívül minden új előfizető is, aki mostantól kezdve egy évre **megszakítás nélkül** a Pesti Naplóra előfizet. Az előfizetés fél- és negyedévenként, sőt havonta is eszközölhető.

Előfizetési ár: 1 évre 28 kor., 1/2 évre 14 kor., 1/4 évre 7 kor., 1 óra 2 kor. 40 fillér. — Mutatványszámot szívesen küldünk.

Tisztelettel: a „**Pesti Napló**” kiadóhivatala.